

Asia: VN/21366/2020

Arviomuistio postilain muutoksista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Näkövammaisten liitto ry kiittää mahdollisuudesta lausua arviomuistiosta koskien postilain mahdollisia muutostarpeita. Näkövammaisten liitto ry on Suomen näkövammaisyhdistysten kattojärjestö, joka edistää sokeiden ja heikkonäköisten ihmisten oikeuksien toteutumista, tuottaa erityispalveluja ja toimii asiantuntijana näkövammaisuuteen ja näkemiseen liittyvissä asioissa.

Hallitusohjelman tavoitteet ovat kannatettavia, postipalveluiden oikeudenmukainen saatavuus koko maassa on turvattava ja sen turvaamiseksi yleispalveluvelvoite on säilytettävä. Voidaanko nämä tavoitteet säilyttää ilman valtion tukea? Tätä on jatkovalmistelussa vielä selvitettävä ja näkökulman on oltava kansalaisten yhdenvertaisuuden turvaamisessa.

Perinteisen kirjepostin lähettämisen ja vastaanottamisen mahdollisuus tulee säilyttää yhteiskunnan digitalisoitumisesta huolimatta. Erilaisin tutkimuksin on todettu, että kaikilla kansalaisilla ei ole käytettävissään digitaaliseen asiointiin tarvittavia palveluita tai palveluiden käyttötaitoa. Tähän ryhmään kuuluu myös iso joukko näkövammaisia henkilöitä.

Arviomuistiossa esitetty mahdollinen siirtyminen kolmipäiväiseen jakeluun vaatii lisäselvityksiä. Erytystä huomiota on kiinnitettävä kansalaisten oikeussuojan toteutumiseen jakelupäivien mahdollisesti vähentyessä. Viranomaispäätöksiä toimitetaan edelleen myös paperisina kirjellähetyksinä.

Erytistarpeiden huomioiminen jakelussa

Näkövammaisten liitto kannattaa Invalidiliiton esittämiä terminologisia muutosesityksiä postilain 43 §:n 2 momenttiin ja 48 §:ään sekä Liikenne- ja viestintäviraston antamaan määräykseen (61/2011 M, 8 §).

Kannatamme pykälän säilyttämistä ennallaan, mikä varmistaisi postin saannin kaikille 75-vuotta täyttäneille ja liikkumisesteisille jatkossakin lähimmälle postilaatikolle. Jatkovalmistelussa olisi erityisesti selvitettävä erityistarpeiden huomioimisesta aiheutuneet todelliset kustannukset ja niiden kehitys tarkemmin.

Liikenne- ja viestintäviraston määräys (61/2011 M, 8 §) määräajoin toimitettavasta terveydentilaselvityksestä (toimintakykyselvityksestä)

postiyritykselle, kykeneekö postinsaaja noutamaan muiden tavoin postinsa, on ongelmallinen ja kaipaa tarkempaa jatkoselvitystä. Sitä on tarkasteltava erityisesti postinsaajan näkökulmasta ja EU:n tietosuojasäännökset huomioiden. Pysyvän vamman osoittamisen tulisi vapauttaa henkilö määräajoin toimitettavasta terveydentilaselvityksestä. Määräyksen soveltamisen osalta pitäisi selvittää myös postiyrityksen kyvykkyyttä arvioida terveydentilaselvityksiä ja terveydentilaselvitysten todelliset määrät.

Muut huomiot

Voimassa olevaan postilakiin sisältyy yksityishenkilöiden oikeus lähettää maksutta pistekirjoituslähetyksiä. Postilakiin tarvitaan maksuttoman lähetysoikeuden laajennus tahoihin, jotka tuottavat ja/tai lähettävät kirjoja, lehtiä ja oppimateriaaleja sekä vastaavia aineistoja näkövammaisille. Tärkeimpiä tahoja ovat Näkövammaisten kirjasto (Celia) kumppanikirjastoineen ja näkövammaisjärjestöt.

Pistekirjoitusaineiston määrä on viime vuosina vähentynyt ja painopiste siirtynyt digitaalisiin äänitteisiin. Vaikka verkkovälityksen merkitys kasvaa jatkuvasti, erityisesti ikääntyneiden näkövammaisten osalta tarvitaan postitse lähetettyjä fyysisiä äänikirjoja ja -lehtiä jatkossakin.

Muistutamme, että Maailman postiliiton yleissopimus mahdollistaa maksuttoman sokeainlähetyksen käyttöönottamisen. Suomi on Maailman postiliiton yleissopimukseen tekemänsä varauman ansiosta sokeainlähetyksiä koskien ehdoton hännänhuippu. Kaikissa verrokkimaissa sokeainlähetysten maksuton lähettämis- ja vastaanotto-oikeus koskee yksityishenkilöiden lisäksi näkövammaisia palvelevia tahoja ja äänitteet sisältyvät sokeainlähetyksen piiriin.

Möttönen Markku
Näkövammaisten liitto ry